

HERWINNEN ZELFVERTROUWEN SLEUTEL TOT TERUGKEER NAAR SCHOOL

Geduldige aanpak thuiszitters loont

Als een jongen van vijftien jaar al maanden op zijn kamer zit met de gordijnen dicht, dan lijkt weer naar school gaan een utopie. Ondanks de inspanningen van school, leerplicht, jeugdzorg en jeugd GGZ – om er maar eens een paar te noemen – lukte het niet om de jongen weer naar school te krijgen. Sinds augustus 2016 kan Team Thuiszitters worden ingeschakeld als een jongere helemaal is vastgelopen. Een medewerker van het team gaat naar de leerling toe en werkt op verschillende vlakken aan verbetering van de situatie.

Geen kind of jongere zou thuis mogen zitten zonder onderwijs, daar is iedereen het over eens. Toch gaan er momenteel meer dan 9500 leerplichtige kinderen en jongeren in Nederland niet naar school, volgens een onderzoek van tv-programma Zembra van afgelopen december. En dan rekenen we het aantal leerlingen dat vrijstelling heeft gekregen van leerplicht nog niet eens mee. In Amsterdam werkt Altra samen met De Opvoedpoli en Care Express om voor vastgelopen leerlingen een passende oplossing te vinden.

Vertrouwen

Het team hanteert een sterk outreachende aanpak. Adriaan Verkade van Team Thuiszitters: 'We zoeken de jongere thuis op, want als het al zo ver is gekomen gaat zo'n jongen of meisje niet meer naar de hulp toe. Soms lukt het niet meteen om binnen te komen. Ik heb zelfs al eens meegemaakt dat een jongen de

deur van zijn kamer had gebarricadeerd. Maar ik hou vol en ga nog eens langs. En nog eens. De derde keer stond de deur op een kiertje. Zo bouw ik eerst voorzichtig aan

De derde keer stond de deur op een kiertje

het vertrouwen. Dat is de eerste stap, want door tegenslagen en frustratie zijn de jongeren vaak het vertrouwen in zichzelf en anderen verloren.'

Complex

De intensieve aanpak van Team Thuiszitters is niet bedoeld voor incidentele spijbelaars. Het wordt alleen ingezet bij leerlingen uit het

basisonderwijs, voortgezet onderwijs of mbo die vanwege complexe problemen langdurig zijn uitgevallen. Het gaat dan om een combinatie van ggz-problematiek bij de jongere zelf – zoals een autistische of angststoornis –, om 'systeemproblemen' - bijvoorbeeld problemen binnen het gezin of op school – en om leerproblemen en onderwijsachterstanden.

Aanhaken

Omdat de problemen zich op meerdere vlakken voordoen, werkt het team altijd met één plan op drie gebieden tegelijk: zorg, behandeling en onderwijs. Want als een jongere langdurig thuis zit, is er meer aan de hand dan gebrek aan motivatie. Het team heeft kennis van onderwijs, jeugdhulp en GGZ bij elkaar gebracht en werkt met alle betrokken partijen samen om tot een succes te komen. De medewerkers werken buiten de gebaande paden en doen wat nodig is om de leerling

De gordijnen gaan weer open: Team Thuiszitters in de praktijk

De vijftienjarige Igor* zit al maanden in zijn kamer met de gordijnen dicht. Hij is heel angstig en wil vanwege een verwrongen zelfbeeld absoluut de straat niet op, laat staan naar school: Igor heeft een *body dysmorphic disorder*. Dat zijn jongere broer ook thuiszit, is een sterke aanwijzing dat ook de situatie thuis problematisch is. Vanwege zijn persoonlijke problemen krijgt Igor psychologische begeleiding. Maar ondanks alle inspanningen lukt het Igor maar niet om de nodige stappen te zetten.

Zelfvertrouwen

Omdat de situatie helemaal is vastgelopen, wordt Team Thuiszitters ingeschakeld. Het team werkt van twee kanten aan de problemen: een ambulante hulpverlener gaat met de moeder aan de slag om de situatie thuis te verbeteren en een docent geeft Igor thuis onderwijs, om te kijken wat de jongen al aankan. Met de psychologische begeleiding werkt

het team nauw samen. Igor blijkt een bijzonder slimme jongen, die opbloeit door het thuisonderwijs. Hij vliegt door de lesstof heen. Igor bouwt hierdoor weer wat zelfvertrouwen op en zit zichtbaar beter in zijn vel. Hierdoor kan hij beter de voor hem moeilijkere stappen zetten. Uiteindelijk lukt het hem om zelfstandig naar buiten te gaan. De betrokkenen zien hun geduld en intensieve samenwerking beloond worden.

Bindende factor

Dat is het moment om langzaam weer naar school toe te werken. De docent maakt samen met Igor en in overleg met een nieuwe school voor speciaal onderwijs daarvoor een stappenplan. De ambulante begeleider van Team Thuiszitters blijft de bindende factor tussen de psycholoog, de moeder en school.

**Igor is een gefingeerde naam*

weer aan te laten haken bij het onderwijs en het onderwijs weer aan te laten haken bij de leerling. Samen met de leerling, de ouders en school maken ze een plan om stap voor stap aan de problemen van de leerling te werken. Wanneer een leerling helemaal geen contact meer heeft met school, zoeken ze samen een andere school waar de leerling terecht kan.

Tussenstap

Het grootste deel van de thuiszittende kinderen en jongeren is al lange tijd niet meer met schoolwerk bezig geweest. Het inzetten van tijdelijk thuisonderwijs is een middel om het leren weer op gang te brengen en om zicht te krijgen op onderwijsachterstanden, leerproblemen en prestatieniveau. Het thuisonderwijs sluit in de beginsituatie doelbewust aan bij de interesses en sterke kanten van het kind, om van daaruit het vertrouwen in de eigen leerprestaties weer op te bouwen. Thuisonderwijs kan een

noodzakelijke tussenstap zijn om het einddoel te bereiken: een passend vervolgtraject, waarbij het maatschappelijk perspectief van de jongere wordt vergroot. Een passend vervolgtraject kan zijn het weer

Thuisonderwijs
kan een noodzakelijke
tussenstap zijn

volgen van onderwijs, een arbeidstraject of een vorm van dagbesteding. Waarschijnlijke oorzaak van de toename van het aantal thuiszitters is het gebrek aan passende onderwijsplekken voor kinderen en jongeren die door hun problematiek extra ondersteuning op school nodig hebben. Daarom heeft Altra in overleg met het samenwerkingsverband VO Amsterdam, meerdere

onderwijszorgarrangementen ontwikkeld, die een antwoord moeten geven op de zorgvraag van deze leerlingen.

Beter passend

Eén van deze arrangementen is de 'Beter passend'-klas voor jongeren tussen de 12 en 18 jaar die langdurig thuis (dreigen te) zitten. Het gaat om leerlingen bij wie een autisme spectrum stoornis is gediagnosticeerd en die het, ondanks speciale zorg, bijvoorbeeld behandeling, begeleiding, speciaal onderwijs, gezinsbehandeling of -ondersteuning, niet lukt om naar school te gaan. Het eerste doel is dat de leerling weer regelmatig naar school komt. Door de intensieve begeleiding in deze klas, waar maximaal vijf jongeren tegelijk verblijven, kunnen veel leerlingen voor het eerst sinds tijden weer naar school.

Bertie van der Linden,
Altra Onderwijs & Jeughulp
b.van.der.linden@altra.nl